

АРТЪР КОНАН ДОЙЛ ТОВА КВАДРАТНО САНДЪЧЕ

Превод от английски: Виолета Чушкова, 1973

chitanka.info

— Всички на борда ли са? — попита капитанът.

— Да, сър — отвърна помощникът.

— Тогава пригответе се за отплаване!

Беше сряда, девет часа сутринта. Корабът „Спартанец“ стоеше на кея в бостънското пристанище — товарът беше в трюмовете, пътниците на борда и се очакваше само командата за отплаване. Два пъти прозвуча предупредителният сигнал и за последен път удари корабната камбана. Бушпритът сочеше Англия, а свистенето на изпусканата пара показваше, че всичко на кораба бе готово за предстоящия преход от три хиляди мили. „Спартанец“ бе опънал въжетата, които го държаха вързан за кея като хрътка на повод.

Моето нещастие е, че съм нервен човек. Заседналият ми живот на литератор бе още повече усилил моята болезнена любов към самотата, която още в детството ми бе отличителна черта на характера ми. Стоях на юта на трансатлантическия кораб и горчиво проклинах необходимостта, която ме накара да се завърна в страната на моите прадеди. Подвикванията на моряците, скриптенето на въжетата, прощалните възгласи на спътниците ми и радостните викове на тълпата — всичко действуваше на нервите ми. Освен това ми беше тъжно. Имах смътното чувство, че ме дебне някакво близко нещастие. Морето бе спокойно, подухваше лек ветрец. Нямахше нищо, което да наруши душевното равновесие на такъв убеден противник на морските пътешествия, какъвто съм аз, и все пак ми се струваше, че съм изправен пред някаква страшна, макар и невидима опасност. Забелязал съм, че такива предчувствия спхождат често хора с особен нрав като моя и че те нерядко се сбъдват. Съществува теория, че тези предчувствия възникват от своего рода ясновидство, тайнствена духовна връзка с бъдещето. Спомням си добре, известният немски спиритист Раумер заяви веднъж, че през цялата си богата практика никога не е срещал натура, толкова чувствителна към всичко свръхестествено, както моята. Както и да е, чувствах се много нещастен, когато се провирах през шумните групички, струпани по белите палуби на „Спартанец“. Ако само знаех какво ме очакваше в следващите дванадесет часа, още тогава, в последната минута, щях да скоча на брега и да избягам от проклетия кораб.

— Време е — каза капитанът, щракна капака на хронометъра си и го прибра в джоба си.

— Време е — повтори помощникът.

За последен път се чу воят на сирената, приятелите и роднините на заминаващите побързаха да напуснат кораба. Едно от въжетата бе вече прибрано, вдигнаха трапа, когато от брега се чу вик и видях как двама мъже тичаха бързо по кея. Те размахваха ръце и отчаяно жестикулираха — явно искаха да спрат кораба.

— По-бързо! — Крещеше тълпата.

— Стоп машина! — заповяда капитанът. — Малък ход! Стоп! Спусни трапа.

Двамата мъже скочиха на борда в минутата, когато прибираха и второто въже, и едно рязко потръпване на машината ни отблъсна от кея. От палубата, както й от брега, се разнесоха прощални викове, развяваха се кърпички, а огромният кораб, като пенеше водата, напусна пристанището и величествено заплава през спокойния залив.

Така благополучно започна нашето двумесечно пътешествие. В настъпилата суматоха пътниците търсеха каютите и багажа си, докато звукът от шумно отваряни бутилки в салона показваше, че мнозина са разстроени, които по изкуствен начин заглушаваха болката от раздялата. Огледах бегло палубата, за да си съставя някаква представа за моите спътници. Бяха хора, които човек обикновено може да срещне на кораб. Сред тях нямаше нито едно лице, което да прави впечатление. Говоря като познавач, защото човешките лица са моя специалност. Когато срещна оригинално лице, аз мислено се нахвърлям върху него, като ботаник върху цвете, и го отнасям със себе си, за да го анализирам през свободното си време, да го класифицирам и му поставя етикет в моя малък антропологичен музей. Но тук нямаше нищо, което да заслужава вниманието ми. Двадесет млади американци, пътуващи за „Юръп“-а, няколко досгопочтени съпружески двойки на средна възраст, които рязко контрастираха на младежите, няколко духовници и богослови, млади дами, търговски пътници, британски аристократи — изобщо цялата пъстра тълпа, типична за един океански параход. Отместих погледа си от тях и се загледах в чезнещите брегове на Америка; нападнаха ме рояк спомени и усетих прилив на нежност към страната, която ме бе осиновила. От едната страна на палубата имаше купчина куфари и всякакъв багаж, очакващ да бъде разнесен по каютите. Воден от постоянното си желание да бъда сам, аз заобиколих струпания багаж и седнах на едно

навито въже до самия борд на кораба, като се унесох в меланхолични мечти.

От това състояние ме извади нечий шепот.

— Ето едно тихо място — каза гласът. — Седни и да поговорим на спокойствие.

Погледнах през процепа между два огромни сандъка и видях двамата пътника, които се бяха качили на кораба в последната секунда, застанали от другата страна на купчината багаж. Бях се свил в сянката на сандъците и очевидно не бяха ме забелязали. Този, който говореше, бе висок, слаб човек, със синкавочерна брада и безцветно лице. Движенията му бяха нервни и издаваха възбуда. Другият бе ниско пълно човече, с делови и решителен вид. Беше ухапал пура, а на лявата му ръка бе праметнато голямо широко палто. И двамата неспокойно се озъртаха, като че ли да се уверят, че са сами.

— Напълно подходящо място — съгласи се ниският.

Те седнаха на една бала с гръб към мен и пряко волята си се озовах в неприятната роля на подслушвач.

— Е, Мюлер — рече по-високият, — съвсем добре се качихме, а?

— Да — съгласи се мъжът, когото бяха нарекли Мюлер. — Качихме се благополучно.

— За малко да не успеем.

— Наистина, Фленигън.

— Ако бяхме закъснели за кораба, всичко щеше да пропадне.

— Това щеше да осуети плановете ни.

— Щеше напълно да ги провали — потвърди малкото човече и яростно дръпна няколко пъти от пурата си.

— То е тук, у мен — заговори той след няколко минути.

— Дай да го погледна.

— Да не ни види някой?

— Всички слязоха долу.

— Няма да е излишно да сме по-предпазливи, щом всичко сме заложили на една карта — каза Мюлер, като разгърна палтото, праметнато през ръката му, и извади изпод него някакъв черен предмет, който постави на палубата. Само един поглед бе достатъчен да ме накара да скоча на крака и да възкликна ужасен. За щастие те бяха така погълнати от заниманието си, че никой от двамата не ми обърна

внимание. Ако само бяха извърнали глава, те неминуемо щяха да съзрат над купчината сандъци пребледнялото ми лице.

Още в началото на разговора им ме овладя ужасно предчувствие. То се засили още повече, когато видях предмета, който лежеше пред мен. Беше малко сандъче, направено от тъмно дърво, с медни ръбове. Имаше около един кубически фут големина, наподобяваше кутия за пистолети, само че бе значително по-високо. Погледът ми се спря на едно приспособление към сандъчето, което по-скоро подхождаше за пистолет, отколкото за кутията му. Това приспособление върху капака напомняше спусък и към него бе прикрепена навита пружина. Освен спусъка на сандъчето имаше малко квадратно отвърстие. Високият мъж — Фленигън, както го назова събеседникът му — долепи очи до отвърстието и остана така няколко минути с лице, на което бе изписана крайна възбуда.

— Струва ми се, че всичко е в ред — рече той накрая.

— Старая се да не го тръскам много — отвърна събеседникът му.

— С такива деликатни неща човек трябва да бъде внимателен. Сипи, каквото е потребно, Мюлер.

Дребното човече потършува из джоба си и извади малко хартиено пликче. Отвори го, взе от него половин шепа белезникави зрънца и ги изсипа в отвора на сандъчето. Отвътре последва загадъчно тракане, при което двамата мъже се усмихнаха с облекчение.

— Нищо лошо не се случи — каза Фленигън.

— Всичко е в ред — добави събеседникът му.

— Внимавай! — Някой идва насам. Занеси сандъчето в каютата. Няма да е добре, ако някой заподозре какви са планове те, и още по-лошо, ако някой го пипне неумело и по погрешка дръпне спусъка.

— Ами да! Който и да го направи, ще се получи едно и също — каза Мюлер.

— Ако дръпнат спусъка, направо ще се вкаменят от учудване — изсмя се зловецът по-високият. — Ха-ха, представяш ли си физиономиите им? Мисля, че това е добре изпипана работа.

— Да! — потвърди Мюлер. — Чух, че цялото е направено по твой проект, нали?

— Да. Пружината и подвижният капак са моя идея.

— Трябва да извадим патент за тях.

Двамата мъже отново се изсмяха сухо и като вдигнаха сандъчето с медните обковки, затънаха го в огромното палто на Мюлер.

— Ела да слезем и да го оставим в каютата — каза Фленигън. — До довечера няма да имаме нужда от него, а там ще бъде на сигурно място.

Събеседникът му кимна утвърдително и двамата, хванати под ръка, прекосиха палубата и изчезнаха по стълбата надолу, отнасяйки със себе си загадъчното сандъче. Последното, което чух, бе напомнянето на Фленигън да го носи внимателно и да внимава да не чукне о фалшборда.

Не мога да си спомня колко дълго съм седял върху въжето. Към ужаса от току-що послушания разговор се прибавиха и първите пристъпи на морска болест. Бурливият Атлантик започваше да напомня за себе си както на кораба, така и на пътниците. Почувствувах се отпаднал тялом и духом и изпаднах в състояние на пълно вцепенение, от което ме извади мощният глас на нашия достопочтен боцман.

— Ще имате ли добрината да се отместите, сър — помоли ме той. — Искаме да очистим палубата от тези вехтории.

Грубоватите му обноски и румено, здраво лице бяха за мен в това ми състояние направо оскърбителни. Ако бях по-смел и силен, щях да го ударя. Но аз само го удостоих с един театрално навъсен поглед, който изглежда не малко го учуди, и като го заобиколих, отправих се към другия край палубата. Имах нужда от самота — самота, в която да размишлявам над ужасното престъпление, замислено пред собствените ми очи. Една от спасителните лодки висеше ниско над палубата. Осени ме идея. Покатерих се на фалшборда, влязох в празната лодка и легнах на дъното ѝ. Опънал се по гръб, виждах само синьото небе и от време на време бизанмачтата; най-сетне бях насаме с морската болест и с мислите си.

Опитах се да възстановя мислено ужасния диалог, който бях дочул. Дали той би могъл да има друг смисъл освен този, който влагах аз? Разумът ме принуждаваше да призная, че друг смисъл не би могло да има. Опитах се да подреда различните факти, които образуваха веригата от улики, и да намеря слабо място в нея, но не ѝ липсваше нито една брънка. На първо място това бе странният начин, по който тези пътници се бяха качили на кораба, и той им бе помогнал да

избягнат каквато и да било проверка на багажна. Самото име Фленигън намирисваше на фенианизъм^[1], докато Мюлер навеждаше на мисълта за нихилизъм и убийства. Освен това тайнственото им държане, забележките им, че плановете им щели да рухнат, ако „били изтървали“ кораба; страхът, че са наблюдавани; и накрая най-солидното доказателство — малкото квадратно сандъче със спусъка и мрачната шега за физиономията на човека, който по погрешка ще го дръпне. Могат ли всичките тези факти да водят до друг извод освен до този, че тези двамата са отчаяни пратеници на политическа или друга някаква организация, които са решили да принесат в жертва себе си, спътниците си и парахода в името на някакво велико унищожение? Белезникавите зрънца, които единият изсипа в сандъчето, бяха несъмнено възпламенител. А звукът, който чух, е произведен вероятно от някой чувствителен механизъм. Но какво искаха да кажат с намека си за тази нощ? Дали не възнамеряват да изпълнят ужасния си замисъл още в първата вечер на нашето пътуване? Самата мисъл за това ме накара да потръпна и дори за известно време притъпи страданията ми от морската болест.

Споменах вече, че съм страхливец. Пък и духът ми е слаб. Рядко тези два недостатъка са съчетани до такава степен у един човек. Познавам немалко хора, които изпитват страх от физическа болка, но в същото време се отличават с независимост и сила на духа. У мен, за съжаление, годините на спокойствие и уединение са изградили болезнен страх пред това да направя нещо решително или да привлека вниманието върху себе си, и този ми страх е по-силен дори от инстинкта за самосъхранение. Всеки нормален човек при същите тези обстоятелства ще отиде веднага при капитана, ще сподели опасенията си и ще остави нещата в негови ръце. Тази идея обаче съвсем не беше по вкуса ми. Мисълта, че ще стана център на всеобщото внимание, че ще бъда подложен на кръстосан разпит от непознат човек и че в ролята на доносител ще ме изправят на очна ставка с двама отчаяни заговорници, ми беше противна. Ами ако по някакъв начин се докаже, че съм сгрешил? Как ще се чувствавам, ако изведнъж се окаже, че подозренията ми са неоснователни? Не, трябва да изчакам; ще наблюдавам двамата главорези и ще ги следвам неотлъчно. Само дано не съм сгрешил.

Изведнъж ми дойде на ум, че в същата тази минута заговорниците вероятно предприемат нещо ново. Нервната възбуда изглежда пропъди поредния пристъп на морската болест, защото успях да се изправа и благополучно да се измъкна от лодката. Олюлявайки се, тръгнах по палубата с намерение да сляза в салона и да видя с какво се занимават сутрешните ми познайници.

Тъкмо сложих ръка върху перилото на стълбата, когато за моя най-голяма изненада някой дружески ме потупа по гърба така, че едва не ме принуди да сляза надолу по-бързо, отколкото бе достойно.

— Хамънд, нима това си ти? — попита глас, който ми се стори познат.

— Боже господи! — възкликнах аз и се обърнах. — Не може да бъде! Та това е Дик Мартън. Е, как си, старче?

При моите затруднения това беше неочакван късмет. Дик беше човекът, който ми трябваше: добродушен и умен по природа, решителен в действията си. Лесно можех да му разкажа за подозренията си и да се осланям на здравия му разум как най-добре да действувам по-нататък. Още на времето, когато бях втори клас в колежа в Хербу, Дик бе мой съветник и закрилник. От пръв поглед той разбра, че с мен се е случило нещо лошо.

— Какво става с теб, Хамънд? — добродушно попита той. — Блед си като платно. Морска болест, а?

— Не само това — отвърнах. — Хайде да се поразходим, Дик. Искам да поговоря с теб. Дай ми ръката си.

Опирайки се на здравата ръка на Дик, аз закрачих несигурно до него и трябваше да минат няколко минути, преди да събера смелост да заговоря.

— Искаш ли пура? — наруши тишината той.

— Не, благодаря — казах аз. — Дик, до довечера ние всички няма да сме вече между живите.

— Това не ти пречи да си вземеш пура сега — рече Дик спокойно и докато говореше, гледаше ме сурово изпод рунтавите си вежди. Сигурно си мислеше, че не съм с всичкия си.

— Не — продължих аз, — работата не е до смях и те уверявам, че говоря съвсем сериозно. Разкрих чудовищен заговор, Дик, чиято цел е да унищожи кораба и всички пътници. — След това се заех системно да изложа пред него събраните от мен доказателства.

— Е, Дик — казах накрая. — Какво мислиш за всичко това? И най-вече според теб какво съм длъжен да направя?

За моя изненада той се разсмя от сърце.

— Ако не ти, а някой друг — рече той — ми бе разкрил всичко това, щях да се изплаша. Ти, Хамънд, винаги си имал способността да откриваш празни неща. И тази ти стара склонност отново се проявява. Спомняш ли си как в училище се закле, че си видял призрак във вестибюла, а сетне се оказа, че е било собственото ти отражение в огледалото? Човече божи — продължи той, — кому е притрябвало да унищожи парахода? На борда няма крупни политически фигури. Напротив, повечето от пътниците са американци. А в нашия трезв деветнадесети век дори и най-закоравелите убийци избягват да включват себе си в числото на жертвите. Както изглежда, ти не си разбрал добре и си взел за адска машина фотографически апарат или някоя друга подобна безобидна вещ.

— Нищо подобно, сър — отговорих засегнато аз. — Боя се, на свой гръб ще разбереш, че нищо не съм преувеличил и не съм схванал ни дума погрешно. Що се отнася до сандъчето, до този момент не съм виждал подобно нещо. То съдържаше някакъв чувствителен механизъм. Убедих се в това от начина, по който мъжът го носеше и говореше за него.

— Ако смяташ това за неопровержимо доказателство — каза Дик, — ти ще изкараш тогава, че всеки пакет с нетрайни стоки е адска машина.

— Този човек се нарича Фленигън — продължих да упорствувам аз.

— Не смятам, че това има значение за съда — рече Дик. — Аз изпуших пурата си. Какво би казал, ако слезем долу да изпием заедно бутилка червено вино. Можеш да ми покажеш тези двама Орсини^[2], ако са още в салона.

— Добре — съгласих се аз. — Решил съм целия ден да не ги изпускам из очи. Но ти не ги гледай много настойчиво, защото не искам да разберат, че са наблюдавани.

— Бъди спокоен — рече Дик. — Ще се държа като невинно агънце.

След този разговор ние слязохме долу и отидохме в салона. Около голямата централна маса бяха насядали много пътници — едни

се бореха с непослушни чанти и одеяла, други похапваха, трети четяха или се забавляваха по някакъв начин. Обектите на нашето наблюдение не бяха там. Минахме през салона и прегледахме всички помещения, но от тях нямаше и следа.

— Боже мой — мислех си аз, — сигурно в същата тази минута те са отдолу, под краката ни, в трюма или машинното отделение и подготвят за действие дяволското си изобретение. По-добре да чуем и най-лошото, но да не сме в неведение.

— Келнер, има ли тук наоколо други господа? — попита Дик.

— Да, сър — отговори сервитьорът, — има двама души в пушалния салон.

Пушалният салон представляваше малка, но луксозно обзаведена уютна стая, свързана с бюфета. Бутнахме вратата и влязохме. От гърдите ми се отрони въздишка на облекчение. Първото нещо, на което попадна погледът ми, бе мъртвешкото лице на Фленигън, с неговата упорита уста и немигащи очи. Срещу него седеше спътникът му. Те пиеха, а на масата лежеше колода карти. Заварихме ги унесени в игра. Побутнах Дик, за да му покажа, че сме открили набеязаните жертви, и седнахме близо до тях с възможно най-нехаен вид. Двамата заговорници, изглежда, малко се интересуваха от нашето присъствие. Наблюдавах ги най-внимателно. Те играеха „Наполеон“. И двамата изтънко познаваха играта и не можех да не се възхитя на тези мъже, които въпреки дълбоката тайна, скрита в душите им, успяваха така всецяло да се отдадат на събирането на дълъг цвят или импас на дамата. Парите непрекъснато сменяха притежателя си, но през цялото време късметът явно бягаше от по-високия играч. Накрая той изруга, хвърли картите си на масата и отказа да играе повече.

— Проклет да съм, ако продължа! — възкликна той. — За пет игри не са ми идвали повече от две карти от един цвят.

— Не се тревожи — успокой го приятелят му, като прибра печалбата. — Какво значение ще има дали ще спечелиш или загубиш няколко долара след това, което ще се случи тази нощ?

Бях поразен от наглостта на този негодяй, но се постарах по възможност най-безстрастно да продължавам да гледам тавана и да си пия виното. Почувствувах, че Фленигън ме гледа с вълчите си очи, за да види дали съм усетил намека. Той прошепна нещо на събеседника

си, което не успях да доловя. Предполагам, че беше предупреждение, защото другият отговори доста троснато:

— Глупости! Защо да не мога да кажа това, което мисля? Тъкмо излишната предпазливост ще ни провали.

— Ти като че ли не се интересуваш от успеха — срязва го Фленигън.

— Нищо подобно! — отсече на висок глас другият. — Ти знаеш не по-зле от мен, че когато играя на карти, обичам да печеля. Но не позволявам никому да ме съди или да ми се меси. Аз не по-малко от теб съм заинтересуван от успеха на нашето дело.

Той доста се разгорещи и дръпна ядно няколко пъти от пурата си. В това време другият злодей гледаше внимателно ту Дик Мъртън, ту мен. Съзнавах, че се намирам в присъствието на отчаян човек, за когото дори само потръпването на устните ми ще бъде сигнал да ми види сметката, но проявих самообладание, каквото не бих могъл да очаквам от себе си при подобни обстоятелства. Що се отнася до Дик, той седеше невъзмутим и безстрастен като египетски сфинкс.

Няколко минути в пушалния салон цареше тишина, нарушавана единствено от лекото шумолене на картите, който Мюлер разбъркваше, преди да постави в джоба си. Той беше все така възбуден и раздражен. Като хвърли остатъка от пурата в пепелника, той погледна решително събеседника си и се обърна към мен.

— Бихте ли ми казали, сър — рече той, — кога на брега ще получат първата вест за нашия кораб?

Те ме гледаха и двамата, но макар лицето ми да бе пребледняло, гласът ми остана уверен, когато отговорих:

— Предполагам, сър, че първото известие за нашия кораб ще се получи, когато влезем в пристанището на Куинстаун.

— Ха-ха-ха — изсмя се навъсеното човече. — Знаех си, че това ще отговорите. Не ме ритай под масата, Фленигън, няма да го понеса. Вие грешите, сър — продължи той, като се обърна към мен — ужасно грешите.

— Вероятно за нас ще съобщи пръв някой кораб, който ще срещнем по пътя — предположи Дик.

— Не, и това не.

— Времето е хубаво — рекох аз. — Защо да не ни забележат при пристигането ни?

— Не казах, че няма да ни видят при пристигането ни. Може и да не ни видят, но във всеки случай не там ще получат първото известие за нас.

— Ами къде? — попита Дик.

— Това няма да ви кажа. Но преди да се стъмни, ще узнаят нашите координати, и то по един бърз и загадъчен начин. Ха-ха-ха — изсмя се той отново.

— Да се качим на палубата — изръмжа другарят му. — Ти порядъчно пийна от това проклето бренди и то развърза езика ти. Хайде! — И като го хвана за ръка, той едва ли не насила го изведе от пушалния салон и ние ги чухме как, препъвайки се, се изкачиха на палубата.

— Е, какво ще кажеш сега, Дик? — попитах аз задъхано.

Дик продължаваше да стои все така невъзмутим.

— Да кажа! — възкликна той. — Мисля си същото, което мисли и приятелят му — приказки на полупиян човек. Това приятелче вонеше на бренди.

— Глупости, Дик! Не видя ли как другият се опитваше да го накара да млъкне.

— Истина е. Но той просто не искаше приятелят му да се излага пред непознати хора. Може би нисичкият е луд и другият е личният му пазач. Твърде възможно е.

— О, Дик, Дик! — извиках аз. — Как може да си толкова сляп! Не виждаш ли, че всяка тяхна дума потвърждава предишните ми подозрения?

— Празни приказки — отвърна Дик. — Намираш се в състояние на нервна възбуда. За какъв дявол ти е притрябвала лялата тази история за тайнствения агент, който ще предаде координатите ни?

— Ще ти обясня какво искаше той — рекох аз, като се наклоних напред и сграбчих приятеля си за ръката. — Някой самотен рибар близо до американския бряг ще види далеч в морето внезапен ослепителен блясък и зарево. Ето какво имаше той предвид.

— Не знаех, че си такъв глупак, Хамънд — каза Дик Мъртън сухо. — Ако се опитваш да тълкуваш буквално глупостите, които дрънка всеки пиян, ще стигнеш до съвсем налудничави заключения. Нека последваме примера им и да излезем на палубата. Струва ми се,

че се нуждаеш от чист въздух. Сигурен съм, че черният ти дроб не е в ред. Морското пътешествие ще ти се отрази чудесно.

— Ако доживея до края на плаването — изстенах аз, — заклевам се никога да не предприемам друго пътешествие по море. Вече слагат масата и едва ли има смисъл да се качваме горе. Ще отида в каютата да разопаковам багажа си.

— Надявам се на вечеря да си в по-добро настроение — каза Дик и излезе. Останах с мислите си, докато удари големият гонг, който ни събра в салона.

Излишно е да казвам, че от произшествията през деня изгубих апетит. Седнах на масата машинално и се заслушах в разговора, който се водеше наоколо. На борда имаше стотина пътника от първа класа и когато дадоха вино, гласовете им започнаха да се сливат с тракането на чиниите и всичко това се превърна във вавилонско стълпотворение. Мястото ми се оказа между една много пълна нервна дама в напреднала възраст надут дребен свещеник. И тъй като ни един от двамата не се опита да поведе разговор, аз се свих в черупката си и се заех да разглеждам лицата на сътрапезниците си. Недалеч от мен седеше Дик и се занимаваше едновременно ту с обезкостеното пиле в чинията пред него, ту с една самоуверена млада дама, седнала от едната му страна. Капитан Дауи изпълняваше ролята на домакин на нашия край на масата, а на отсрещния седеше корабният лекар. С радост забелязах, че Фленигън бе седнал почти срещу мен. Поне докато бе пред очите ми, бях сигурен, че сме в безопасност. Мрачното му лице изразяваше нещо подобно на усмивка. Фактът, че пиеше вино в огромно количество, толкова много, че още преди да поднесат десерта гласът му пресипна, не убягна от вниманието ми. Приятелят му Мюлер седеше през няколко стола от него. Той ядеше едва-едва и личеше, че е нервен и неспокоен.

— Е, уважаеми дами — каза нашият любезен капитан, — надявам се, че ще се чувствувате на борда на моя параход като у дома си. Не се безпокоя за господата. Келнер, бутилка шампанско! Наздраве за попътния вятър и бързия преход. Надявам се приятелите ни в Америка да чуят за благополучното ни пристигане след осем или най-много девет дни.

Вдигнах очи. Колкото и светкавичен да бе погледът, който си размениха Фленигън и неговият съучастник, аз успях да го засека. На

тънките устни на Фленигън затрептя злокобна усмивка.

Разговорът продължаваше. Политиката, морето, развлеченията, религията — всичко бе обсъдено. Не взимах участие в разговора, макар че слушах внимателно. Изведнъж ми хрумна, че не би било лошо, ако поставя въпроса, който непрекъснато занимаваше мисълта ми. Бих могъл да направя това по заобиколен начин и така поне да насоча вниманието на капитана в тази насока. В същото време по лицата на заговорниците щях да видя какъв ефект ще има това.

В един миг в салона настъпи тишина. Изглежда общите теми за разговор се изчерпаха. Моментът беше удобен.

— Мога ли да ви попитам нещо, капитане? — започнах аз и се наведох напред, като се стараех да говоря по-високо. — Какво е вашето мнение за манифестите на фенианците?

Руменото лице на капитана се помрачи от сянката на благородно негодувание.

— Това са — жалки страхливци — отговори той. — Толкова глупави, колкото и порочни.

— Банда мерзавци, които нямат смелостта да действуват открито и прибъгват до безсилни заплахи. — Намеси се надут възрастен господин, седнал до капитана.

— Ах, капитане! — възкликна пълната дама от едната ми страна. — Вие нали не мислите, че те са способни да взривят параход?

— Въобще не се съмнявам, че биха го сторили, ако имат възможност. Но в едно съм сигурен — те никога няма да взривят моя параход.

— Мога ли да попитам какви предпазни мерки са взети в тази насока? — запита от другия край на масата мъж в напреднала възраст.

— Всички стоки, натоварени на борда, са внимателно проверени — заяви капитан Дауи.

— Но ако някой е качил на парахода взривни вещества? — попитах аз.

— Фенианците са достатъчно страхливи, за да рискуват живота си.

През цялото време Фленигън не прояви ни най-малък интерес към разговора. Ала сега той повдигна глава и погледна капитана.

— Не мислите ли, че твърде много ги подценявате? — рече той. — Във всяко отчаяно сдружение има отчаяни хора — защо да няма

такива и сред фенианците? Много хора смятат за чест да умрат за делото на някоя кауза, която е права за тях, макар че за другите може да не е.

— Масовото убийство не може да изглежда в ничии очи права кауза — отвърна му дребният свещеник.

— Артилерийският обстрел на Париж^[3] беше именно масово убийство — рече Фленигън. И въпреки това целият цивилизован свят го наблюдаваше от страни със скръстени ръце и само замени грозната дума „убийство“ с благозвучната дума „война“. За немците обстрелът беше права кауза. Защо тогава динамитът да не бъде права кауза в очите на фенианците?

— Във всеки случай техните самохвалства все още до нищо не са довели — отбеляза капитанът.

— Извинете — обърна се към него Фленигън, — известна ли е вече причината за гибелта на „Дотъръл“? Някои добре осведомени хора, с които разговарях в Америка, твърдят, че във въглищата на кораба е била поставена адска машина.

— Излъгали са ви — рече капитанът. — На военния съд бе доказано неопровержимо, че гибелта на кораба се дължи на избухването на светилния газ. Но най-добре да сменим темата, защото в противен случай дамите няма да могат да спят спокойно тази нощ.

Разговорът отново потече в предишното си русло.

По време на този малък спор Фленигън подчертано учтиво защитаваше своето мнение, и то с такава настойчивост, каквато не бях очаквал от него. Не можех да не се възхищавам от човек, който в навечерието на отчаяно начинание можеше така изискано да спори по въпрос, засягащ го дълбоко. Както вече споменах, той бе погълнал значително количество вино и макар че бледите му страни поруменяха, продължаваше да е все така сдържан. Той не се намеси повторно в разговора, но изглежда, бе потънал в мисли.

У мен се бореха най-противоречиви чувства. Какво трябваше да направя? Трябва ли да стана сега и да ги разоблича пред пътниците и капитана? Или да помоля капитана за няколкоминутен разговор насаме в неговата каюта и да му разкрия всичко? В един миг бях почти решил да го сторя, но вродената ми плахост ме завладя отново, този път с удвоена сила. В края на краищата можеше и да греша. Дик изслуша доводите ми и все пак отказа да ми повярва. Реших да оставя нещата

да следват собствения си ход. Обзе ме чувство на апатия. Защо трябва да помагам на хора, които като слепци не съзираха грозящата ги опасност? Дълг на офицерите бе да ни пазят, а не беше наша работа да ги предупреждаваме. Изпих няколко чаши вино и като се олюлявах, качих се на палубата твърдо решен да запазя тайната дълбоко в себе си.

Вечерта бе прекрасна. Дори в състоянието на нервна възбуда, в което се намирах, не устоях и се облегнах на перилата на фалшборда, за да се насладя на свежия вятър. Далеч на запад, като черно петно на фона на заревото на залазващото слънце, се виждаше самотен ветроход. Потръпнах при вида на тази толкова величествена и толкова необикновена картина. Една-единствена бледа звезда блещукаше над гротмачтата, а при всеки удар на корабния винт като че ли хиляди искри заблестяха във водата. Единственото петно в тази красива картина беше големият стълб пушек, който се простираше зад нас като черна ивица върху пурпурна завеса. Трудно бе да повярва човек, че цялото това величаво спокойствие, което цареше сега в природата, можеше да бъде нарушено от някакъв жалък смъртен.

— В края на краищата — помислих си аз, като се загледах в тъмните дълбини на океана, — ако дори се случи най-лошото, по-добре човек да умре тук, отколкото да бере душа в смъртното си ложе на брега.

Колко нищожен изглежда човешкият живот пред великите сили на природата! Ала всичката ми философия се изпари, когато извърнах глава и съзрях на отсрещната страна на палубата две тъмни фигури, които не ми бе трудно да разпозная. Те явно разговаряха оживено, но не успях да чуя какво си казват. Нищо друго не ми се оставаше, освен да се разхождам нагоре-надолу и да следя внимателно всяко тяхно движение.

Въздъгнах с облекчение, когато Дик се качи на палубата. По-добре да имам до себе си скептично настроен приятел, отколкото да бъда сам.

— Е, как е старче? — попита той и закачливо ме смушка в ребрата. Все още не са ни вдигнали във въздуха, а?

— Да — съгласих се аз, — но още не е доказано, че няма да го сторят.

— Глупости, драги — продължи Дик. — Не мога да си обясня откъде ти е влязла в главата тази налудничава идея. Разговарях с един от твоите предполагаеми терористи и по начина, по който той говори, изглежда съвсем приятен и общителен човек.

— Дик — казах аз, — толкова към сигурен, че тези двамата имат адска машина и че сме пред прага на вечността, колкото че те виждам сега пред себе си.

— Щом си толкова уверен — поде Дик почти изплашен от сериозния ми тон, — то тогава твой дълг е да кажеш на капитана за подозренията си.

— Прав си — отвърнах аз. — Ще го направя. Глупавата ми плахост ме възпря да го сторя досега. Мисля, че животът на всички може да бъде спасен само ако му се разкаже целият случай.

— Тогава отивай и действуй още сега — рече Дик. — Но за бога, не ме намесвай в тази каша.

— Ще поговоря с него веднага щом слезе от мостика — отвърнах аз. — А дотогава не ми се ще да ги изпускам из очи.

— Съобщи ми резултата — помоли ме Дик и като кимна, ме напусна, за да потърси, предполагам, съседа си от вечерята.

Останал сам, аз си спомних за убежището си от сутринта и като се покатерих по фалшборда, качих се в спасителната лодка и легнах в нея. В тази поза можех да преценя отново посоката на действията си, а само като надигнех глава, имах възможност да виждам противните си съседи.

Измина един час, но капитанът не слезаше от мостика. Той разговаряше с един пътник — морски офицер в оставка — и двамата водеха задълбочен разговор по някакъв заплетен въпрос от навигацията. От мястото си виждах червените светлилки на пурите им. Стана тъмно, толкова тъмно, че едва различавах силуетите на Фленигън и съучастника му. Те продължаваха да стоят на мястото, което заеха след вечеря. Тук-там по палубата все още се мяркаха пътници, но повечето бяха слезли долу. Въздухът като че ли бе пропит от някакво странно спокойствие. Гласовете на вахтените и шумът на винта бяха единствените звуци, които нарушаваха тишината.

Мина още половин час. Капитанът продължаваше да стои на мостика. Имах чувството, че никога няма да слезе от там. Нервите ми бяха опънати до краен предел — до такава степен, че две стъпки по

палубата ме накараха да подскоча и потръпна от възбуда. Надникнах над ръба на лодката и видях, че двамата подозрителни пътника са прекосили палубата и са застанали точно под мен. Светлината от компасната будка осветяваше мъртвешкото лице на главореза Фленигън. Видях още Мюлер да носи праметната на ръката си широкото палто, чието предназначение ми бе добре известно. Отпуснах се назад с въздишка. Изглежда съдбоносното отлагане на разговора ми с капитана ще причини гибелта на двеста невинни човешки живота.

Бях чел за сатанинското отмъщение, което очаква шпионина. Знаех, че хора, впуснали се в отчаяно начинание, биха се вкопчили във всяко нещо, като удавник за сламка. Не можех да направя нищо друго, освен да се свия на дъното на лодката и тихичко да слушам шепота долу.

— Това място е подходящо — каза един глас.

— Да, подветрената страна е по-добра.

— Чудя се дали спусъкът ще заработи.

— Сигурен съм в него.

— Трябва да го дръпнем в десет, нали?

— Да, точно в десет. Имаме на разположение още осем минути.

— Настъпи пауза. След това гласът се обади отново:

— Дали ще чуят щракането на спусъка?

— Няма значение. Ще бъде много късно да предотвратят изстрела.

— Имаш право. Как мислиш, онези на брега дали ще се зарадват?

— И още как! Кога смяташ ще получат вест от нас?

— Най-рано около полунощ.

— И това ще бъде моя заслуга.

— Не, моя.

— Ха-ха, ще решим това по-късно.

Отново настъпи пауза. Сетне чух противния глас на Мюлер:

— Остават още само пет минути.

Колко бавно минаваха секундите. Можех да ги броя по ударите на сърцето си.

— Това ще предизвика сензация на брега.

— Да, и ще вдигне голям шум във вестниците.

Подадох глава от лодката. Нямах вече никаква надежда, никакви изгледи за помощ. Смъртта ме гледаше втренчено в очите и вече нямаше значение дали ще дам или няма да дам тревога. Най-сетне капитанът слезе от мостика. С изключение на двете тъмни фигури, свити в сянката на лодката, палубата бе пуста.

Фленигън държеше в ръката си отворен джобен часовник.

— Още три минути — рече той. — Постави го на палубата.

— Не, ще го поставя тук, на фалшборда.

Ставаше дума за малкото квадратно сандъче. По шума разбрах, че го сложиха близо до спасителната лодка, почти точно под главата ми.

Отново надзърнах. Фленигън сипваше нещо в ръката си от едно хартиено пликче. Бяха бели зърна — от същите, които бях видял сутринта да пуска в сандъчето. Несъмнено това бе възпламенител. Той го насипа в сандъчето и аз отново дочух звука, който и преди бе привлякъл вниманието ми.

— Още минута и половина — промълви той. — Кой ще дръпне пружината — ти или аз?

— Аз — отвърна Мюлер.

Той бе коленичил и държеше края на пружината. Фленигън стоеше зад него със скръстени ръце и с израз на мрачно решение.

Повече не можех да издържам. Имах чувството, че в следващата секунда опнатите ми нерви ще се скъсат.

— Спрете! — изкрещях аз, скачайки на крака. — Спрете, глупаци!

Те се обърнаха. Сигурно ме бяха взели за дух, тъй като лунната светлина огряваше бледото ми лице.

Вече имах достатъчно смелост. Бях отишъл твърде далеч, за да се връщам назад.

— Каин е бил прокълнат и е убил, но само един — продължих аз. Ще поемете ли греха за убийството на двеста души?

— Този е луд — рече Фленигън. — Време е. Дърпай спусъка, Мюлер!

Скочих на палубата.

— Да не сте посмели! — изкрещях аз.

— С какво право ни се месите?

— С правото на човек.

— Това не е ваша работа. Хайде, махайте се от тука!

— Никога! — отвърнах.

— По дяволите! Прекалено много сме заложили, за да се церемоним. Аз ще го държа, докато дръпнеш спусъка, Мюлер.

В следващите секунди се борех в Херкулесовата прегръдка на ирландеца. Ала съпротивата бе излишна; бях играчка в ръцете му.

Той ме изтика до самия борд и ме притисна там.

— Хайде — извика той, — по-бързо! Сега вече не може да ни пречи.

Имах чувството, че се намирам пред прага на отвъдния живот. Полузадушен в ръцете на високия главорез, аз видях как другият се приближи към съдбоносното сандъче. Той се надвеси над него и хвана пружината. Щом видях, че се готви да я дръпне, устните ми беззвучно зашептяха молитва. Чу се рязко изщракване и странно изскърцване. Спусъкът падна, едната стена на сандъчето се отвори и от него излетяха *два сиви пощенски гълъба*.

Едва ли е нужно да добавям нещо. Това е въпрос, на който не желях да се спирам. Цялата тази работа е толкова противна и нелепа. Като че ли най-добре ще е да се оттегля честно и да оставя спортния коментатор на „Ню Йорк Хералд“ да заеме мястото ми по-достойно. Ето няколко реда, взети от страниците на въпросния вестник, наскоро след нашето отплаване от Америка.

„Необикновено състезание на пощенски гълъби — Миналата седмица се състоя първо по рода си състезание между гълъбите на Джон Х. Фленигън от Бостън и Джеримая Мюлер, из кестен гражданин на Лоуъл. И двамата са посветили много време и внимание на една подобрена порода гълъби и идеята за състезание не е от вчера. За изхода на състезанието бяха заложили огромни суми и местният интерес към него значително нарасна. Стартът бе даден на борда на презокеанския параход «Спартанец» в десет часа вечерта в деня на отплаването като се смята, че параходът се е намирал тогава на около сто мили от брега. За победител е щяла да се смята птицата, която първа се завърне у дома. Наложило се е да проявят голяма предпазливост, тъй като някои капитани имат предубеждение спрямо провеждането на спортни състезания на борда на корабите им. Въпреки незначителните трудности, възникнали в последната минута,

стартът е бил даден точно в десет часа. Птицата на Мюлер, изключително изморена, е пристигнала на следващата сутрин в Лоуъл, докато за гълъба на Фленигън няма никакви сведения. Утехата на поддръжниците на Фленигън е, че от начало до края състезанието е било проведено много честно. Гълъбите са били държани в специално направено сандъче, което е могло да се отваря само посредством пружина. Ето защо гълъбите са били хранени през едно отверстие на капака на сандъчето, но не може и дума да става за някакво изкуствено укрепване на крилата им. Подобни събития ще допринесат за популяризирането на състезанията с гълъби в Америка и ще създадат приятно разнообразие в болезнените прояви на човешката ненавист, която придоби огромни размери през последните няколко години.“

[1] Дребнобуржоазно движение за национална независимост на Ирландия през 50-те и 60-те години на XIX в. Фениански организации е имало в САЩ и Ирландия. ↑

[2] Феличе Орсини — италиански демократ-революционер, извършил атентат срещу Наполеон III. ↑

[3] По време на френско-пруската война 1870–1871 г. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.